

[Svend Haugaard.]

på den måde kan blive en konkurrent for vort marked. Desværre er der ikke udsigt til, at der er vilje til at ændre dette forhold. Det er i øvrigt rigtigt, som hr. Per Federspiel var inde på, at der er lige så stor utilfredshed i landbrugskredse inden for fællesmarkedet som inden for vort område. Vi må tværtimod frygte, at man vil gøre forsøg på at få særskilte aftaler f. eks. med England om afsætning af overproduktionen, først og fremmest af smør.

Men selv om dansk landbrug er det mest effektive, vil problemet ikke klares alene ved et medlemskab. Hvis det virkelig skal hjælpe tilstrækkeligt, må vi ønske os vilkår med mere konkurrenceprægede muligheder, så de effektive derigennem får en større mulighed. Vi må heller ikke glemme det større omkostningsniveau, ikke mindst for korn, som vi i tilfælde af medlemskab af fællesmarkedet kommer til at arbejde med. Det betyder, når vi skal være nøgterne, at vi må trække en god del fra i de mest optimistiske økonomiske beregninger. Det kan være, at disse begrænsede fordele kan være os en slags trøst i en tid, da der altså er tale om udsættelse; men jeg må dog indrømme, at det naturligvis er en fordel at være inden for et område fremfor udenfor i det øjeblik, man skal være med i kappestriden om en andel af et i forvejen tilsyneladende fyldt marked, og dertil kommer også andre fordele.

Hr. Ivar Nørgaard var i denne forbindelse inde på spørgsmålet om landbrugsstøtten og sagde, at landbrugspolitikken skulle tages op til revision. Det har vi intet imod; vi har fra radikal side fremhævet ønsket om at få nedsat et udvalg til at kulegrave alle landbrugets vanskelige problemer. Men det var, som om der i hr. Ivar Nørgaards bemærkninger lå, at løsningen var givet på forhånd. Det vil vi i hvert fald fastholde at den ikke er. Det afhænger af mange ting, bl. a. af de nordiske og de oversøiske muligheder.

Vi har fået mange rapporter, som har fortalt om de positive sider af fællesmarkedet — jeg tænker også på den 5 binds, ret optimistiske rapport — og der er herudfra stillet ret store forventninger til de økonomiske muligheder. Jeg vil mene, at vi måske har været lidt for håbefulde, og at der kan

være grund til lidt nøgternt at se på forholdet; vi skal i hvert tilfælde ikke glemme at tage en del af de mindre behagelige følger med.

Når så vigtige beslutninger skal træffes, er det vigtigt, at man gør det ud fra en virkelig objektiv analyse, hvor alle aspekter i sagen tages med. Nu, da vi har fået denne uundgåelige ventetid, kan det være rimeligt at benytte tiden til også at se på nogle af de konsekvenser, der kan være ud over de økonomiske; medlemskab af fællesmarkedet er jo ikke alene et spørgsmål om økonomi.

Man har fremhævet jordproblemerne, og nu har regeringen bebudet jordlove, der nødvendigvis må indebære sikring for, at dansk jord også i tilfælde af et medlemskab af fællesmarkedet fortsat kan sikres i dansk eje.

Men der er også andre problemer. Vi har hørt en hel del om dem i de nævnte rapporter, men efter min mening ikke tilstrækkeligt, og især har befolkningen ikke endnu fået tilstrækkelig underretning. Der er spørgsmålet om indgreb i dansk lovgivning og i dansk suverænitet. Der er spørgsmålene om, hvilke følger den frie etableringsret, den frie arbejdsbevægelse og den frie bevægelse af arbejdskraften vil få for os, hvilke militære følger det kan få, hvordan det vil påvirke forholdene til lande uden for fællesmarkedet, til det østlige område, hvor vor samhandel, der gerne skulle udbygges, kan være et betydeligt led i afspændingen, og til det vestlige, ikke mindst til USA, som vi jo nødig skulle isolere os fra, og hvordan det vil påvirke vort forhold til u-landene og deres stilling; det skulle jo nødig gennem vore markedsdannelse blive sådan, at u-landene i højere grad end før blev sorteper i spillet. Endelig og ikke mindst: hvor langt vil det forpligte os til statsretlig integration? Vi har set mange antydninger, men det ville være rart at få det drøftet mere grundigt.

Der er altså en række økonomiske, politiske og militære uklarheder, som det vil være rimeligt at prøve på at få løst op, medens tid er, så vi kan være rede og vel forberedt til at træffe den endelige beslutning, når den bliver aktuel. Det skal ikke misforstås på nogen måde: vi er enige i, at dele af fællesmarkedet er helt afgørende